

Raadsvoorstel

Onderwerp: Regionale Energiestrategie (RES) Groningen 1.0
Datum: 09 juni 2021
Agendapunt: 12
Behandeling: Besluitvormend
Portefeuille-
houder(s): Wethouder K. Rutgers
Steller: Arjen Kuik (A.Kuik@hethogeland.nl)

1. Samenvatting

Samen met alle Groninger gemeenten, waterschappen, de provincie én partijen als natuur- en milieuorganisaties, netbeheerders en energiecoöperaties, is afgelopen maanden hard gewerkt aan de ontwikkeling van een nieuwe regionale energiestrategie voor Groningen: de RES 1.0. Daarin staan afspraken over hoe we in Groningen bijdragen aan minder CO₂ uitstoot door energie duurzaam op te wekken, bijvoorbeeld uit wind en zon. In deze RES staan afspraken waardoor gemeenten hun eigen plannen die al gemaakt zijn voor duurzaam opgewekte energie, uit kunnen voeren. Voor nieuwe plannen willen we samen met inwoners, maatschappelijke organisatie en bedrijven een gezamenlijke Groninger visie voor de toekomst maken. Daarin staat hoe opgewekte energie in het Groninger landschap vorm kan krijgen. Wij stellen u voor om de RES 1.0 vast te stellen en over te gaan tot uitvoering van de strategie. Alle gemeenteraden, Provinciale Staten en de Algemene Besturen van de waterschappen in Groningen besluiten over deze RES 1.0. Het stuk wordt dan voor 1 juli 2021 ingediend bij het Nationaal Programma RES. Elke twee jaar wordt de RES Groningen geëvalueerd, met als eerstvolgende mijlpaal in 2023 de RES 2.0.

2. Gevraagd of voorgesteld besluit

De Regionale Energie Strategie Groningen (RES 1.0) vast te stellen.

3. Inleiding

Op 28 juni 2019 publiceerde het kabinet het Nationaal Klimaatakkoord: de Nederlandse uitwerking van de internationale klimaatafspraken van Parijs (2015). We gaan met elkaar de CO₂-uitstoot sterk verminderen: in 2030 met de helft ten opzichte van 1990. Eén van de afspraken is dat 30 energieregio's in Nederland onderzoeken waar en hoe het best duurzame elektriciteit op land (wind en zon) opgewekt kan worden. Maar ook welke warmtebronnen te gebruiken zijn om wijken en gebouwen tot 2050 gefaseerd van het aardgas af laten gaan. Waar is ruimte en hoeveel? Zijn de plekken maatschappelijk gezien acceptabel en financieel haalbaar? In een Regionale Energiestrategie 1.0 (RES 1.0) beschrijft de regio Groningen haar eigen route naar een duurzame energievoorziening in 2030.

4. Korte weergave RES 1.0

De RES 1.0 is van alle overheden in de regio Groningen en is tot stand gekomen met medewerking van verschillende stakeholders. Qua structuur en opzet is de structuur aangehouden van de handreikingen van het Nationaal Programma RES. Het stuk gaat in op de Groningse aanpak, het regionaal bod elektriciteit, de regionale structuur warmte en samenwerking/vervolg richting RES 2.0

Regionaal bod elektriciteit

Met een voorgesteld bod van 5,7 TWh nemen we als RES regio onze verantwoordelijkheid, passend bij Groningen als energieprovincie. Het bod is gebaseerd op reeds gerealiseerde projecten (1), projecten die in ontwikkeling zijn (2) en de gemeentelijke ambities die door de gemeenteraden van de verschillende Groninger gemeenten zijn vastgesteld (3). Het bod voor het jaar 2030 kan hiermee binnen het huidige ruimtelijke, gemeentelijke kaders worden gerealiseerd. In het kader van de RES 1.0 is door de netbeheerders ook een netwerkanalyse uitgevoerd. Daaruit blijkt dat het doel van 5,7 TWh in 2030 ook technisch haalbaar en realiseerbaar is.

Regionale structuur warmte

Gemeenten moeten in 2021 een transitievisie warmte opstellen. In deze visie geeft de gemeente aan welke alternatieve warmtebronnen per wijk of dorp beschikbaar zijn en staat een planning op hoofdlijnen wanneer een wijk of dorp van het aardgas gaat. De RES 1.0 geeft een aanzet voor onderwerpen ten aanzien van de warmtetransitie die we de komende periode regionaal willen bespreken met elkaar.

Samenwerking, uitvoering en vervolg RES 2.0

Het laatste hoofdstuk vormt een samenwerkingsagenda voor de komende jaren. Waar nu nog in de RES 1.0 de focus ligt op het opwekken van duurzame elektriciteitsopwekking op land, zal in de RES 2.0 de warmtetransitie en een gezamenlijke doorkijk voor de langere termijn (en een ruimtelijke visie hierop) centraal staan. Met andere woorden, in de RES 2.0 gaan we dus nadenken als regio over benodigde energiebronnen voor onze regio na 2030. Elke twee jaar wordt de RES vervolgens herijkt. Het voorsorteren op energienetwerken van de toekomst moet in gezamenlijkheid blijven gebeuren.

De afspraken die in een RES zijn vastgelegd, moeten worden geborgd in de ruimtelijke plannen van gemeenten, provincie (omgevingsvisies) en waterschappen. Wij blijven de samenwerking in de energietransitie belangrijk vinden; niet alleen met medeoverheden, juist ook met inwoners en relevante stakeholders. We doen in de RES 1.0 een dringend beroep op het Rijk ten aanzien van haar verantwoordelijkheid om de energietransitie betaalbaar te maken voor iedereen en hiervoor voldoende middelen beschikbaar te stellen.

5. Processtappen

Intentieverklaring Groninger RES

Op 24 januari 2019 hebben de twaalf Groninger gemeenten (nu 10), de twee waterschappen en de provincie Groningen de intentie uitgesproken om de provincie Groningen geografisch te beschouwen als één RES-regio en hiervoor een startdocument op te stellen.

Startdocument RES Groningen

Met het vaststellen van het startdocument RES Groningen hebben de Groninger gemeenteraden, Provinciale Staten en de algemeen besturen van de waterschappen in Groningen opdracht gegeven aan hun colleges en dagelijks besturen om gezamenlijk een RES Groningen te maken. Daarbij is een aantal inhoudelijke uitgangspunten geformuleerd:

- Wij redeneren vanuit het regionale perspectief en helpen elkaar, met als resultaat een strategie die in de hele regio op zoveel mogelijk draagvlak kan rekenen.
- Wij gaan voldoen aan de opgave door een realistisch bod, met draagvlak en kwaliteit; oftewel, met projecten die passen bij het Groninger landschap en bevolking, inclusief een goede ruimtelijke ordening van deze projecten.
- Wij zetten in op bijkomende kansen voor werkgelegenheid.
- De Groningen RES wordt gedragen door de direct betrokkenen en zet in op lokaal eigenaarschap, draagvlak en een eerlijke verdeling van lusten en lasten.

U heeft het Startdocument vastgesteld op 18 september 2019.

Consultatiedocument RES Groningen

Tijdens de behandeling van het startdocument heeft u aangegeven tussentijds betrokken te willen worden bij de totstandkoming van de RES. Om die reden is een raads- en Statenconferentie georganiseerd op 23 januari jl.. Ook heeft u van ons een consultatiedocument ontvangen dat u tijdens het raadsoverleg van februari 2020 besproken heeft. U heeft tijdens de behandeling uw wensen en bedenkingen kunnen meegeven aan de portefeuillehouder.

Concept-RES Groningen

Op 1 oktober 2020 is de concept RES Groningen ingediend bij NP RES. In de concept-RES is het voorstel opgenomen voor de Groninger bijdrage aan de nationale doelstelling (het bod).

De nationale doelstelling is de productie van 35 TWh hernieuwbare elektriciteit uit grootschalige zon en wind op land in 2030. RES Groningen stelt in de concept RES voor om 5,7 TWh voor haar rekening te nemen op basis van bestaande projecten, geplande projecten en door raden vastgestelde ambities. De concept RES is beoordeeld door het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL)

In Groningen was er voor gekozen de concept RES te behandelen in de gemeenteraden, Provinciale Staten en de Dagelijkse Besturen van de waterschappen. De provincie, de waterschappen en 6 gemeenten hebben de concept RES vastgesteld, 3 gemeenten hebben kennisgenomen van de concept RES en drie gemeenten hebben de concept RES niet vastgesteld. Moties op de concept RES zijn verwerkt in de RES1.0.

RES 1.0

De RES 1.0 is op 1 april 2021 opgeleverd aan de stuurgroep RES Groningen, waarbij de terugkoppeling omtrent de waardering van de concept-RES door het PBL ter harte is genomen. Wij leggen de RES 1.0 ter vaststelling aan u voor. Vervolgens wordt de RES Groningen 1.0 opnieuw kwantitatief en kwalitatief gewaardeerd door PBL. De RES 1.0 wordt na vaststelling vertaald in de ruimtelijke plannen van de provincie en de gemeenten. De RES wordt vervolgens periodiek (tweejaarlijks) herijkt.

RES 2.0 en verder

In maart 2023 dient RES 2.0 gereed te zijn. De RES 1.0 bevat voor deze periode een samenwerkingsagenda. In de periode tussen de RES 1.0 en de RES 2.0 is het van belang dat de 'warmte-stakeholders' vanuit diverse sectoren elkaar regelmatig treffen op RES-niveau om nieuwe ontwikkelingen en nadere inzichten met elkaar te delen. In RES 2.0 kunnen de visies op gemeentelijk niveau goed worden afgestemd op regionaal niveau zodat de opties die geboden worden in de Transitievisies ook goed passen in de regionale energie-infrastructuur en vice versa. Tot slot, richt de RES 2.0 zich op een langere doorkijk: de beschikbare energiebronnen te realiseren tot 2050. Daarbij gaat het dus om de

technische, landschappelijke, maatschappelijke en ruimtelijke (on)mogelijkheden voor wind en zon voor de periode na 2030.

6. Communicatie & participatie

De basis voor de RES 1.0 is gemeentelijk vastgesteld beleid voor zon en wind van alle deelnemende gemeenten. Voor de gemeente Het Hogeland is dit de Kleinschalige Visie Duurzame Opwek Elektriciteit.

Bij behandeling van de concept RES is afgesproken dat vanuit de RES organisatie actief wordt gecommuniceerd richting inwoners. De volgende acties zijn daarom uitgevoerd:

- Twee keer is een pagina grote advertentie (spread) over de RES Groningen in alle huis-aan-huis bladen geplaatst.
- Er is op 25 maart 2021 is een webinar gehouden voor het informeren van inwoners in onze regio.
- Informerende artikelen zijn beschikbaar gesteld aan de communicatie-afdelingen van de gemeenten om te kunnen plaatsen in lokale media en online platforms van de gemeenten.
- Er zijn vlogs opgenomen met mensen die betrokken zijn bij de RES. Deze vlogs zijn online verspreid.
- Er is door de voorzitter van de RES Groningen gesproken met een vertegenwoordiging van jonge Groningers (jong RES)
- Twee keer is vanuit de RES Groningen deelgenomen aan een 'achterbanbijeenkomst' van NMF en GREK.

De concept-RES is opgesteld door de 15 betrokken overheden, na advisering van en in overleg met betrokken stakeholders (VNO-NCW, LTO Noord, Natuur- en Milieufederatie, Nationaal Programma Groningen, New Energy Coalition, Groninger Energiekoepel, Enexis, Waterbedrijf Groningen, Tennet, GasTerra, Gasunie en jongRES Groningen). De komende periode wordt met deze stakeholders besproken welke rol zij willen gaan vervullen binnen de uitvoering van de RES 1.0 en de ontwikkeling van de RES 2.0.

Er ligt de komende jaren voor de gemeenten de blijvende taak om inwoners actief te betrekken bij de energietransitie. Voor zon en wind projecten is een speciaal methodeboek 'lokaal eigendom en participatie RES Groningen'. Dit boekwerk biedt een basis om participatie van de omgeving een lokaal zonnepark te organiseren en projecten in onze regio te evalueren.

7. Extra toelichting achtergronddocumenten

Er is gekozen om de RES 1.0 aan te bieden in de vorm van een beknopt document op hoofdlijnen. Er zijn veel achtergrondrapporten die ten grondslag liggen aan de RES Groningen. Denk aan rapportages over de economische impact van de RES, een handboek lokaal eigendom en participatie. Deze achtergronddocumenten zijn te vinden op www.resgroningen.nl

8. Monitoring en evaluatie

De afspraken in de RES 1.0 worden gemonitord en geëvalueerd en verwerkt in de RES 2.0. Daarbij gaat het niet om alleen kwantitatieve aspecten (opwek duurzame bronnen, ontwikkeling energievraag, economische baten) maar ook om kwalitatieve aspecten (ecologie en biodiversiteit, participatie en lokaal eigendom).

Bijlage:

1. Aanbiedingsbrief RES Groningen 1.0
2. - RES Groningen 1.0
3. - Achtergronddocumenten (op www.resgroningen.nl)
4. – Verwerking besluit Het Hogeland concept RES in de RES Groningen 1.0

Winsum, 12 mei 2021.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Het Hogeland,

Gemeentesecretaris,

Burgemeester,